

Rapport: Likvärdighet och pedagogiskt stöd

Vuxenutbildningen

**Gymnasie- och
vuxenutbildningsförvaltningen**
Kvalitets och
utvecklingsavdelningen

Upprättad: 2022-10-31
Diariernr: GYVF-2022-3375
Ansvarig: Utbildningschef

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
1.1 Uppföljning av skolans uppdrag	3
2 Nämndens utveckling av vuxenutbildningen	4
2.1 Stärka förutsättningar för en likvärdig och individanpassad utbildning	5
3 Vuxenutbildningens arbete med likvärdighet	5
3.1 Likvärdighet i tillgång till utbildning	5
3.2 Likvärdighet i former för utbildning	7
3.3 Likvärdighet i ansöknings- och antagningsförfarande	8
3.4 Likvärdighet i studie- och yrkesvägledning	8
3.5 Likvärdighet i pedagogiskt stöd	9
3.5.1 Pedagogisk stödorganisations arbetsätt.....	10
3.5.2 Verksamheternas kompensatoriska insatser.....	12
3.6 Likvärdighet i bedömning och betygssättning	13
3.7 Likvärdighet i lokaler och utrustning	14
4 Resultat	15
5 Analys	20
6 Avslutande diskussion	22

1 Inledning

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen¹ slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska främja elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Vidare ska utbildningen förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Undervisningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö.

Alla elever ska, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet. Likvärdighet innefattar, enligt skollagen, att det finns lika tillgång till utbildning, att all utbildning håller hög kvalitet och att skolans genom sitt uppdrag kompenserar för skillnader i elevernas förutsättningar.²

Enligt vuxenutbildningens läroplan³, ska vuxenutbildningen ”förmedla kunskaper och stödja eleverna så att de kan arbeta och verka i samhället och även möjliggöra för fortsatta studier. Vuxenutbildningens läroplan belyser utöver det som återfinns i övriga läroplaner hur vuxenutbildningen skapar förutsättningar för elever som under studietiden ”har behov av att kombinera utbildning och arbete. Flexibilitet ska alltid eftersträvas när det gäller utbildningen och det kan handla om plats för utbildningens genomförande, tid, studietakt, studieform och sätt att lära”.⁴

1.1 Uppföljning av skolans uppdrag

Ett systematiskt kvalitetsarbete ska, enligt skollagen⁵, genomföras både på huvudmannanivå och på enhetsnivå. Huvudmannens ansvar innebär bland annat att fördela resurser och organisera verksamheten utifrån lokala förutsättningar samt systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla verksamheten, så att de nationella målen kan uppfyllas.⁶

Kvalitetsrapport: *Likvärdighet och pedagogiskt stöd*, utgår från skollagens kapitel 1 och 2, och utvärderar nämndens kompensatoriska uppdrag. Rapporten

¹ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

² SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 2 kapitlet 25–26 §§

³ Skolverket (2017). Läroplan för vuxenutbildningen (Reviderad 2017). Stockholm: Skolverket.

⁴ Skolverket (2017). Läroplan för vuxenutbildningen (Reviderad 2017). Stockholm: Skolverket.

⁵ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 4 kap 3 §

⁶ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 2 kap 8 §

fokuserar på huvudmannen ansvar för lika tillgång till utbildning⁷, likvärdig utbildning⁸ och att verksamheterna har kompenserat för de skillnader av olika slag som kan finnas i elevernas bakgrund och förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

I rapporten utvärderas elevernas tillgång till kompensatoriska stöd och dess omfattning⁹, att arbetet är förebyggande och hälsofrämjande, så att elevernas utveckling mot utbildningens mål stöds. Rapporten utvärderar verksamheternas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses och att det sker kontinuerlig professionsutveckling utifrån elevernas och verksamheternas behov.

Huvudmannens ansvar för elevers utveckling mot målen, elevers inflytande, trygghet och studiero, frånvaro och avbrott, genomströmning samt övergångsarbete följs upp under året i separata rapporter och promemorior. Rapporter och promemorior kompletteras med en kvalitetsdialog där gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (nämnden, i resterande del av rapporten) möter vuxenutbildningens rektorer.

2 Nämndens utveckling av vuxenutbildningen

Genom nämndens satsningar, som tar sin ansats utifrån likvärdighet och lika tillgång till utbildning, bidrar förvaltningens arbete till Malmö stads kommunfullmäktigemål; *Malmö stad ska verka för att öka andelen Malmöbor som är självförsörjande.*

Inom kommunal vuxenutbildning finns inga krav på huvudmannen att anordna elevhälsa för elever.¹⁰ Nämndens utveckling av vuxenutbildningen har resulterat i upprättandet av en pedagogisk stödorganisation (PS). PS leds av en rektor vars uppdrag är att, tillsammans med vuxenutbildningens pedagoger och rektorer, bidra till att alla elever når sina studiemål, får en komplett utbildning och går vidare till arbete eller högre studier. PS arbetar verksamhetsnära med kompensatoriskt tillgängliggörande såsom assisterande teknik och är en del av vuxenutbildningens organisation. PS har i uppdrag att verka förebyggande och

⁷ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 1 kap 8 §

⁸ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 1 kap 9 §

⁹ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 2 kap 25 och 26 §§

hälsofrämjande och stödja verksamheternas arbete med elevernas lärande, utveckling och hälsa så att elevernas utveckling mot utbildningens mål stärks.¹¹

2.1 Stärka förutsättningar för en likvärdig och individanpassad utbildning

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen arbetar för ett mer inkluderande arbetssätt och ett relationellt perspektiv i synen på stöd. Ett inkluderande arbetssätt förutsätter en ny och förändrad syn på stöd – från ett där upprinnelsen till stödbehovet söks hos elevens egna egenskaper, till ett där undervisningen och verksamhetsmiljön är det som i första hand ska anpassas. En strävan mot ett mer inkluderande arbetssätt ställer höga och delvis nya krav på förvaltningens arbete med stöd. Det handlar till exempel om att säkerställa att den pedagogiska personalen har rätt förutsättningar och kompetens, att de fysiska miljöerna är ändamålsenliga, att rektor driver den pedagogiska utvecklingen inom sin verksamhet i rätt riktning, samt att huvudmannen bistår med de centrala stödfunktioner och strukturer som krävs.

3 Vuxenutbildningens arbete med likvärdighet

Huvudmannen ansvarar för likvärdig utbildning¹² och att verksamheterna har kompenserat för de skillnader av olika slag som kan finnas i elevernas bakgrund och förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. En likvärdig utbildning innebär enligt läroplanen¹³ inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att verksamhetens resurser ska fördelas lika mellan eleverna, utan att det ska tas hänsyn till enskilda elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Inom vuxenutbildningen i Malmö stad sker det genom att undervisning, vägledning eller validering anpassas i utformningen utifrån elevernas behov, förutsättningar och kunskapsbehov.

3.1 Likvärdighet i tillgång till utbildning

Nämnden arbetar med att säkerställa tillgången till olika slags utbildningar som utgår utifrån de sökandes olika behov. På så sätt tillmötesgår nämnden Malmöbornas rätt till likvärdighet i tillgång till utbildning.

¹¹ SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 2 kap 25 och 26 §

¹² SFS 2010:800. Skollag. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 1 kap 9 §

¹³ Skolverket (2017). Läroplan för vuxenutbildningen (Reviderad 2017). Stockholm: Skolverket

Irisskolan är en nationellt unik skolenhet som är en skola riktad till minoritetsgruppen romer. Genom skolpersonalens interkulturella kompetens ges eleverna ett språkligt stöd och förståelse som utgår utifrån deras individuella behov. På Irisskolan finns även resurspersonal som kan följa med eleven som stöd vid exempelvis vägledningssamtal med studie- och yrkesvägledare vilket bidrar till hur elevens förståelse av lika tillgång till utbildning.

E2C, Second chance school, är en verksamhet som riktar sig till elev unga vuxna mellan 20 och 30 år, vilka inte har avslutat grundskolan eller gymnasiet. Verksamheten samverkar tätt i sin antagningsprocess med andra myndigheter och anpassar undervisningen utifrån elevens förutsättningar som kan förändras från dag till dag. Genom arbete med små studiegrupper kan lärarna i sin nära kontakt uppmärksamma elevernas mående och anpassa undervisningen utifrån elevens behov. Det främjande arbetet på E2C handlar om att stärka de positiva förutsättningarna. Elevens plan i sin kunskapsutveckling finns med från början och studie- och yrkesvägledare, som arbetar nära eleverna, utgör ett stort stöd.

Nämnden ser en ökad efterfrågan på särskild utbildning som riktar sig till elever som har inlärningssvårigheter på grund av utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada. Utifrån den efterfrågan har man skapat fler elevplatser på den kommunala vuxenutbildning Lärvox. På Lärvox ges eleven möjlighet att studera sfi, samt utbildning på både grundläggande och gymnasial nivå. En direkt satsning av nämnden har möjliggjort att studie- och yrkesvägledarna på Lärvox träffar varje elev fysiskt under antagningsprocessen för att kartlägga elevens förutsättningar och planera för anpassning. Studie- och yrkesvägledarna är en viktig resurs för att kunna möta eleverna i deras specifika behov och utmaningar.

Malmö stad har upphandlat utbildning av Iris Hadar för att tillgodose utbildningsbehovet hos elever med syn och hörselnedsättning/blinda och döva. Denna målgrupp har specifika behov och behöver olika anpassningar för att klara av studierna. Pedagogerna har olika spetskompetenser och skolan erbjuder flera tekniska hjälpmedel. Det finns även ett nära samarbete mellan pedagoger, studie- och yrkesvägledare, specialpedagoger och studiehandledare på modersmålet.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden fattade beslut i sin budget för 2022 att starta fler utbildningar som kombinerar yrkesutbildning med svenska för invandrare (sfi) eller svenska som andraspråk med syfte att möjliggöra övergångar från sfi och kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå till

studier som leder till anställningsbarhet. Kombinationsutbildningar syftar till att förkorta vägen till arbete för nyanlända genom att eleven studerar svenska språket och ett yrke samtidigt. Motivet för kombinerade och integrerade utbildningar är bland annat att eleverna ska få möjligheter att utveckla språk och kunskaper samtidigt. Detta gäller särskilt för vuxna som snabbt vill lära sig språket för att snabbt kunna stå till arbetsmarknadens förfogande. Målet med kombinationsutbildningarna är att eleverna ska bli anställningsbara efter slutförd utbildning.

Projektet med kombinationsutbildningar ska permanentas under 2023. Det bildas en styrgrupp med övergripande ansvar för de processer som är i gång och för utbildningar som ska startas eller avslutas. Samarbete med främst arbetsförmedling och arbetsmarknad- och socialförvaltning kommer att intensifieras. Det innefattar dialoger om vilka utbildningar som ska startas, vilka ekonomiska förutsättningar det ska finns för eleverna, vad som krävs för att klara av arbetsplatsförlagt lärande (apl) och hur eventuella avbrott ska hanteras.

3.2 Likvärdighet i former för utbildning

I arbetet för likvärdighet i former för utbildning har samtliga verksamheter inom Komvux Malmö erbjudit eleverna en variation av flexibla utbildningsformer. Detta för att tillmötesgå de olika behov som Malmöborna har av att kunna kombinera utbildningen med arbete och rådande livssituation. Anpassningarna har handlat om plats för utbildningens genomförande, tid, studietakt, studieform och sätt att lära.

Genom att erbjuda distansutbildning har fler elever kunnat studera i snabbare takt, vilket har gjort det lättare att kombinera studier med sina egna förutsättningar. För att tillgodose behovet för elever som inte har möjlighet att studera på närstudier dagtid, har en barnskötarutbildning på distans startat höstterminen 2022.

Komvux Malmö har stärkt det individualiserade stödet som erbjuds genom anpassningar och möjlighet till provningar.

Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att möjliggöra för fler elever att slutföra sin sfi-utbildning. En insats kopplat har varit att underlätta studier för nyblivna föräldrar genom att bedriva sfi för föräldralediga med öppen verksamhet på två förskolor. Under pandemin behövde denna satsning pausas, men den har återupptagits när de öppna förskolorna åter startade upp. Sfi har

en stor variation av studieutbud och studietider för att kunna tillmötesgå de Malmöbor som har behov av att kombinera studier med arbete.

Hösten 2021 startades det FINSAM-finansierade projektet *Utebliven etablering* inom sfi för att dels öka kunskapen om studieavbrott inom sfi, dels öka samordningen mellan sfi och andra myndigheters insatser för eleverna. Projektet är ett samarbete mellan vuxenutbildningen, arbetsmarknads- och socialförvaltningen, Region Skåne och arbetsförmedlingen för att minska utanförskap och beroende av offentlig försörjning. Det långsiktiga målet för projektet är att fler Malmöbor ska bryta sitt utanförskap. De mer närliggande målen är att få in personer som saknar självförsörjning och/eller långsiktig planering i sfi-studier och behålla dem i studier tills de uppnått kursmålen.

3.3 Likvärdighet i ansöknings- och antagningsförfarande

All antagning till kurserna på Komvux Malmö, förutom till sfi och Lärvux, går via antagningsenheten, som har en helhetsbild över alla sökande och följer en kommunicerad prioritetsordning. Tydliga rutiner finns ute på verksamheterna vid strykningar och avbrott av elever. Alla elevärenden går via administrationen komvux@malmo.se som har en helhetsbild och dokumentation över elevärenden.

3.4 Likvärdighet i studie- och yrkesvägledning

Nämnden har under mandatperioden fattat beslut om att utveckla studie- och yrkesvägledningen för elever inom både gymnasieskolorna och vuxenutbildning i syfte att säkerställa att elever får tillräcklig och relevant information inför fortsatta utbildningsvägar eller etablering på arbetsmarknaden.

Under 2022 genomförs en översyn av studie- och yrkesvägledningsorganisationen utifrån Malmöbornas behov av utbildning. I detta ingår framtagande av en huvudmannaplan för nämndens studie- och yrkesvägledning. Denna ska utgå från skolans styrdokument och kommunfullmäktiges mål. Arbetet sker inom ramen för skolornas och huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Målet är att öka både elevers valkompetens och kunskap om kopplingen mellan utbildning och förutsättningar på arbetsmarknaden, samt att i högre grad erbjuda en god service till medborgare genom en ändamålsenlig studie- och yrkesvägledning.

Samarbetet med grundskoleförvaltningens studie- och yrkesvägledare stärks, bland annat genom inrättandet av en samordnande funktion i respektive förvaltning, och genom utveckling av det kommunikationsarbete som riktas mot grundskolornas studie- och yrkesvägledare.

I de flesta verksamheterna inom Komvux Malmö arbetar studievägledarna med uppsökande verksamhet i form av kontinuerliga mailutskick, besök i kurser och pop-ups i elevkorridorer, för att nå så många elever som möjligt. Detta arbetssätt skapar möjligheter att nå de elever som inte söker upp studievägledning självmant. Eftersom verksamheterna har elever både i närundervisning och på distans, erbjuder studievägledarna drop-in och mötestider både på plats i skolan och digitalt. Verksamheten Lärvox har sin egen SYV-organisation där studie- och yrkesvägledarna gör en viktig insats när de träffar varje elev fysiskt och vid kursstart upprättar en omfattande studieplan med kartläggning utifrån elevens behov och förutsättningar.

3.5 Likvärdighet i pedagogiskt stöd

Komvux Malmö består av olika enheter: sfi, grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning allmänna ämnen, yrkesvux, yrkeshögskola, Irisskolan, E2C och kombinationsutbildningar. Därtill finns den upphandlade verksamheten som består av sfi och yrkesutbildning och som anordnas av externa leverantörer.

Komvux Malmö organiserar och samlar sina stödresurser i PS vars uppdrag är att rikta resurser mot inringade behov inom samtliga enheter i verksamheterna. De professioner och kompetenser som arbetar inom PS är specialpedagoger (10,2 heltidstjänster), bibliotekariéer (6,8 heltidstjänster), kuratorer (4 heltidstjänster), och IT-pedagoger (1,5 heltidstjänster). För verksamheten inom sfi finns fyra specialpedagoger, en speciallärare, tre bibliotekariéer och en IT-pedagog fördelade på två team som bemannas av PS. Övrig personal arbetar mot vuxenutbildningens andra verksamheter. Rektorn för PS ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten. Arbetet utförs genom en systematisk utvärdering av insatsplanen för specifika insatser i samverkan med skolledare.

PS kvalitetsarbete pågår integrerat i varje enhet och är en del av varje enhets kvalitetsarbete. Verksamhetsmålen för enheten samt de strategiska målen för PS utgör riktning och PS insatser fungerar som delmål. För varje insatsplan görs en utvärdering, där metodiken utgörs av en följd möten där planering av

insatser samt uppföljning formuleras som en del av det systematiska kvalitetsarbetet.

Likvärdighet i det pedagogiska stödet nås genom att all verksamhet, intern som extern, inom vuxenutbildningen i Malmö tar del av samtliga kompetenser inom den pedagogiska stödorganisationen. Stödet riktar sig mot varje enhets identifierade behov och utvecklingsområde vilket gör stödet ändamålsenligt.

Under 2021 utvecklade PS en metodisk struktur för samverkan med upphandlad verksamhet. Resultatet är ett välfungerande samarbete med likvärdig struktur i jämförelse med verksamheterna i intern regi.

3.5.1 Pedagogisk stödorganisations arbetssätt

Pedagogisk stödorganisation arbetar främjande och förebyggande för att skapa en likvärdig utbildning och fokuserar stödet så att det når alla elever inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det skapar förutsättningar för en lärmiljö där alla elever får ledning och stimulans i den vanliga undervisningen, vare sig den är på distans eller fysiskt. En del i arbetet med tillgängliga lärmiljöer ingår att stödja verksamheterna i det språkutvecklande arbetet för att öka möjligheterna för elever med språkbarriärer att lyckas. Vidare verkar PS för att de elever som behöver extra anpassningar får det, också i den ordinarie undervisningen, så att de kan nå ett godkänt resultat. PS huvudstrategi är att verka via lärarna och se till att stöd och stimulans finns i det vanliga ”klassrummet” och PS bidrar till en kontinuerlig professionsutveckling.

PS strukturerar sitt arbetssätt genom specifika och generella insatser. De generella insatserna riktar sig mot både personal och elever och löper kontinuerligt på mot hela verksamheten. De specifika insatserna utförs av ett tvärprofessionellt PS-team som varje skolenhet har att tillgå, med syftet att varje enhet ska kunna nyttja alla professionernas kompetens fullt ut.

Elever inom vuxenutbildningen har begränsade möjligheter att delta i stödverksamhet som pågår utöver undervisningen. För de elever som har möjlighet finns kompletterande stöd i studieverkstäderna. Dessa bemannas enligt schema med specialpedagoger, speciallärare, kuratorer och IT-pedagoger. Genom kuratorshörnan i studieverkstäderna får alla elever på Komvux Malmö samma möjlighet att nå kurator. På Yrkesvux deltar kurator i introduktion för elever och håller i utbildning för elever inför APL, som att möta människor i sjukdom. Kuratorn arbetar även hälsofrämjande vilket görs genom att stödja lärarna att sätta fokus på elevernas kompetenser och resurser. Samtliga elever,

både i extern och intern regi, nyttjar studieverkstäderna och deras utbud finns även tillgängligt digitalt.

IT-pedagoger har både ett strategiskt och operativt uppdrag genom framtagandet av en pedagogik med välintegrerade digitala resurser och relevanta digitala funktioner i både distans- och närundervisning. IT-pedagogerna ansvarar även för införskaffandet av digitala verktyg och genom dessa två uppdrag ökar den digitala kompensatoriska tillgängligheten. Dessa insatser bidrar till att lärarna i verksamheterna kan organisera och genomföra en undervisning där eleven får använda digitala verktyg på ett sätt som främjar kunskapsutveckling enligt läroplanen.

Specialpedagoger och speciallärare arbetar främjande på grupp- och organisatorisk nivå genom att stödja lärare. Gymnasial vuxenutbildning har använt specialpedagogerna i utvecklingsarbetet med inriktningen mot stöd och anpassningar.

På biblioteken finns fackutbildade bibliotekarier. Bibliotekarierna arbetar dels med lärarna i undervisningen, dels med elever med olika metoder för stimulering av läsning så som shared reading – en ny metod för fördjupade litteraturupplevelser – och uttolkning av olika medier. Bibliotekarien fyller en viktig funktion då de kan ge eleverna handledning att själva kunna söka information och utveckla kunskaper inom bibliotekets utbud. Samtliga elever även här, både i extern och intern regi, nyttjar biblioteken och deras utbud finns också tillgängligt digitalt. Genom att använda bibliotek, teknotek och studieverkstäder som kontaktytor, skapas ett kollegialt lärande kring tillgängliga fysiska och digitala lärmiljöer, synkront såväl som asynkront.

Pedagogisk stödorganisation har i samarbete med lärare och rektorer tagit fram ett kartläggningsmaterial för att i ett tidigt skede av utbildningen kunna tydliggöra och kartlägga elevernas behov av stöd och anpassningar i utbildningen. Kartläggningsmaterialet bedöms bidra till att elever får snabbare tillgång till den ledning och stimulans och anpassningar som de behöver, att fler elever fullföljer sina studier och att avbrott kan förhindras. Studiefremjande insatser möjliggör en snabbare väg genom utbildningen och är kopplade till ambitionen att förkorta studietiden. Kartläggningsmaterialet är implementerat och används av alla lärare på sfi.

Pedagogisk stödorganisation tillhandahåller studiehandledning eller så kallade coaching-tider vid 1–2 tillfällen i veckan. Dessa är kopplade till undervisningen och är bemannad av en pedagog där eleven får stöd med sitt studiearbete eller möjlighet till kompletterande examinationstillfälle.

3.5.2 Verksamheternas kompensatoriska insatser

Enligt skollag och läroplan är det vuxenutbildningens ansvar att varje elev får stöd utifrån sina individuella behov och förutsättningar för att kunna utveckla kunskaper och stimuleras i sitt lärande. Genom kompensatoriska insatser möjliggörs en inkluderande, tillgänglig och stimulerande lärmiljö som ger förutsättningar för eleven att nå sina utbildningsmål, stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling. Nedan presenteras några exempel från de olika verksamheterna.

I skollagen framgår att varje elev inom vuxenutbildningen ska ha en individuell studieplan (ISP). Inom vuxenutbildningen har ISP: n olika format och utförande med flertal gemensamma beröringspunkter, vilka ligger till grund för att ge alla elever likvärdiga förutsättningar. I antagningsprocessen upprättar studie- och yrkesvägledaren en ISP tillsammans med den sökande genom samtal och enkäter med frågeställningar som handlar om anpassningar och förutsättningar. Detta bidrar till att eleven får en bättre möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen. På Lärvox blir ISP: n ett dokument som kontinuerligt hålls uppdaterad i dialogen mellan lärare och elev, vilket medför eleven kan vara delaktig i sin egen progression utifrån sin förmåga.

Lärvox har vidareutvecklat sitt resursteam med ett större fokus på främjande och förebyggande arbete, med utgångspunkt i utbildningsmaterial från Specialpedagogiska skolmyndigheten elevhälsoarbete i samverkan med PS. Vidare har Lärvox gjort förändringar i utbildningens innehåll, struktur och tid för att tillmötesgå elevernas behov. Eleverna läser nu varje dag mellan 9 och 12 utifrån ett ämnesområde som är tematiskt gemensamt i alla kurser.

Sfi inledde 2019 ett metodiskt arbete med att utveckla elevers läshastighet/avkodningsförmåga enligt en forskningsbaserad metod: Response to intervention (RTI). Metoden går ut på att elever screenas och de elever vars läshastighet understiger ett gränsvärde får individuell alternativt gruppvis riktad träning. Sfi ingår med start hösten 2022 i ett forskningsprojekt om RTI, tillsammans med Linnéuniversitetet.

Samarbete mellan grundläggande vuxenutbildning och sfi har initierats med syfte att öka antalet elever som börjar läsa svenska som andraspråk på grundläggande nivå efter att ha läst alla steg inom sfi. Att så många elever som möjligt går vidare till grundläggande nivå från sfi är ett av nämndens mål för perioden och samarbetet är ett sätt att främja detta. Det inkluderar att

samordna förutsättningar på respektive nivå, såsom tidsaspekter, digital vana och läxor. Som en del i samarbetet har utbyte mellan elever planerats där de berättar om sina erfarenheter. Utbytena organiseras i både fysiska och digitala möten.

Sfi och yrkeslärarna på de livsmedelsrelaterade utbildningarna på Komvux, där flera kombinationsutbildningar ingår, har ett nära samarbete med varandra. De samplanerar och sfi-lärarna är delvis med i den praktiska undervisningen för att överbygga den språkliga barriären.

På barn- och fritidsprogrammet och restaurang- och livsmedelsprogrammet på vuxenutbildningen kompenseras elevernas olika ekonomiska förutsättningar genom exempelvis utlåning av dator. Barn- och fritidsprogrammet har köpt in läroböcker för att möjliggöra för elever att låna sin kurslitteratur i stället för att köpa. Liknande satsningar är under utveckling på de livsmedelsrelaterade utbildningarna på Komvux. Barn- och fritidsprogrammet har under de senaste åren utvecklat inkluderande lärmiljöer för att möta elevernas olika behov.

Eleverna, som behöver extra hjälp för att nå sina mål, erbjuds inom Komvux gymnasiala kurser ämnesstöd. Verksamheten erbjuder även elever distanskurser som kombinerats med synkrona insatser – insatser som sker i realtid – såsom att träffa sin handledare.

Elever som läser på yrkeshögskolan (YH)¹⁴ har enligt Förordning¹⁵ (2009:130) om yrkeshögskolan rätt till stöd och anpassningar för att klara sin utbildning. För att identifiera individuella behov har varje elev ett kartläggningssamtal med sin utbildningsledare på Malmö stads YH. Exempel på stödinsatser kan vara inläsning av litteratur, anteckningsstöd, talsyntes och anpassad examination. Även YH har tillgång till de resurser som finns inom PS. Har eleven en konstaterad varaktig funktionsnedsättning kan särskilt pedagogiskt stöd ges av Myndigheten Yrkeshögskolan (MYH).

3.6 Likvärdighet i bedömning och betygssättning

I några av verksamheterna har lärarna under det gångna läsåret tillsammans genomgått Skolverkets utbildning *Likvärdighet i bedömning och betygssättning*. Detta för att eleverna ska få en så likvärdig utbildning som möjligt genom att samsynen i kollegiet ökar. Utbildningen har inkluderat läsloggar samt kollegiala

¹⁴ [Pedagogiskt stöd och tillgänglighet - Yrkeshögskolan \(yrkeshogskolan.se\)](https://yrkeshogskolan.se)

¹⁵ SFS 2022:1101. Förordning om yrkeshögskolan. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

diskussioner. En förändring i tjänstefördelningen har inneburit att det är fler lärare som har möjlighet att samplanera. Gemensam tid i kollegiet ger också möjlighet till sambedömning, utarbetande av kursgemensamma planeringar och diskutera utfall i auskultationer, vilket gynnar likvärdighet och kvalitet i bedömning och betygssättning.

3.7 Likvärdighet i lokaler och utrustning

Verksamheterna inom förvaltningen arbetar utifrån SPSM-modellen¹ som är en tillgänglighetsmodell framtagen av Specialpedagogiska skolmyndigheten. I modellen hur förutsättningar för lärande sker när social, pedagogisk och fysisk miljö samspelar utifrån elevens behov att tillgängliggöra sig utbildningen. Undervisningen anpassas så att den är tillgänglig och skapar förutsättningar för delaktighet i hela utbildningen och i alla aktiviteter. Enligt skollagen ska lokaler och utrustning vara ändamålsenliga och bidra till verksamheten uppfyller syftet med utbildningen.¹⁶

De fysiska biblioteken på Komvux Malmö har en medveten utformning som bygger på de aktiviteter man vill stimulera till och som aktivt inkluderar alla elever.

På Lärvox har en totalrenovering genomförts som förbättringsåtgärd för ökad tillgänglighet och för att leva upp till samtliga lagar och regler. Verksamheten har anpassat alla klassrummen utifrån behovet. Det finns flexibel assisterande teknik tillgänglig för alla elever. Lokalerna har tillgänglighetsanpassats genom taktill skyltning i olika höjder, färgsättning och blindskrift.

En större satsning har genomförts inom vuxenutbildningen för att öka elevernas tillgång till moderna och kvalitativa digitala resurser, verktyg och system. Inom ramen för målen i digitaliseringsplanen för åren 2022–2025 ska varje elev inom vuxenutbildningen ha tillgång till en dator. Syftet är en ökad likvärdighet och ökad måluppfyllelse. De elever som läser en 10-veckors kurs på grundläggande och gymnasial nivå erbjuds från augusti 2022 en möjlighet att låna en dator. Övriga elever som läser en 20-veckors kurs eller distanskurs, har tillgång till datorer på skolan och kan även med sitt lånekort låna en dator under dagen. De elever som läser distanskurser förväntas ha en egen dator.

Under 2020 startade en studieverkstad på sf. Studieverkstaden hann inte öppna i fysisk form på grund av pandemin utan startades därför initialt upp i en digital version. Sedan 2021 finns den i fysisk form. Organisation av stöd,

¹⁶ SFS 2010:800. *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet. 1 kap. 35 §

kompetenser och innehåll i studieverkstaden nämns i avsnitt 3.5.1 Pedagogisk stödorganisations arbetssätt. Sedan hösten 2021 har studieverkstaden öppet en kväll i veckan, i samarbete med biblioteket.

Samtliga elever på Malmö Komvux förutom de externa verksamheterna har tillgång till inlästa läromedel, talsyntes och avancerade rättstavningsprogram.

4 Resultat

Resultaten som valts ut för att illustrera hur väl vuxenutbildningen lyckats att leverera en likvärdig utbildning är dels i vilken grad eleverna använt stödet som erbjudits dem, dels elevernas upplevelse av sin utbildning inom detta område. Slutligen presenteras elevernas resultat, det vill säga om de nått hela vägen till godkänt betyg med ett jämförande perspektiv med andra kommuners vuxenutbildningar.

Vid Komvux Malmö erbjuds eleverna flera olika slags stöd för att de ska uppnå ett godkänt resultat i sina kurser. Biblioteken är en viktig del av stödet. En förutsättning för att stödet ska hjälpa eleven är att eleven besöker verksamheten. Utifrån frågeställningar i en utvärdering av bibliotekets verksamheter framgår att antalet fysiska besök på Komvux Kungsgatan och Södervärns bibliotek stigit under vårterminen, både dagtid och kvällstid. På Södervärn har besöksantalet stigit markant under vårterminen, men är fortfarande relativt lågt (mellan 20–45 besökare per kväll). Tabell 1 visar användarfrekvensen av bibliotekens tjänster.

Tabell 1. Komvux Malmös biblioteks frekvens av elevers användning av tjänster. Uppmätt januari – maj 2022. Källa: Pedagogisk stödorganisation

Frekvens av elevers användning av tjänster	Antal
Fysisk besöksstatistik, Södervärn	10 000
Fysisk besöksstatistik, Kungsgatan	18 500
Digital besöksstatistik, huvudsidan	2 864
Digital besöksstatistik, totalt	5 506
Lånestatistik, förstalån Kungsgatan	5 666
Lånestatistik, omlån Kungsgatan	2 737
Lånestatistik, förstalån Södervärn	6 934
Lånestatistik, omlån Södervärn	6 033

Pedagogisk stödorganisation erbjuder studieverkstäder. Under perioden januari till och med juni besökte 250 elever per månad dessa. Inför nationella prov ökade antalet besökare. Under vårterminen förekom 200 digitala besök, att jämföra med våren 2021 då det var 1800. Av besökarna från SFI är 50 procent

från kurs C och 25 procent från kurs B. De flesta elever vill ha hjälp med avkodning och därefter träna den muntliga förmågan.

Utvärderingar av elever som tränat läsförståelse utifrån metoden Response to intervention (RTI) visar att läshastigheten ökat samt att läsförståelsen har förbättrats. Sammanlagt har 11 lärare fördelat på A- och B-kurserna inom sfi lärt sig metoden. Tanken är att fler lärare ska kunna använda metoden, vilket möjliggör för fler elever att förbättra sin avkodningsförmåga.

Utökad utbud av distanskurser utifrån efterfrågan hos Malmöborna har resulterat i ett ökat antal elever som söker distanskurser inom vuxenutbildningen. Utmaning hos några av verksamheterna är omställningen från närundervisning till utökad distansundervisning och att kunna erbjuda en jämn och likvärdig kvalitet mellan de olika kurserna.

Vid en verksamhet har man under föregående läsår haft utvecklingen av distansutbildningen som utvecklingsområde. Detta har lett till att distanskurserna håller jämn och hög kvalitet utifrån innehåll, struktur, förväntningar, bedömning och betygssättning.

För att mäta i vilken grad eleverna upplever att skolorna har lyckats erbjuda det stöd som efterfrågats, presenterats svar från utvalda frågor i elevenkäten. Elevsvaren presenteras i diagram 1. Verksamheterna ställer olika frågor till elever vilket medför att det saknas svar från grundläggande och gymnasial nivå på utbildningar, yrkesutbildningar eller sfi i några frågor. Den sista frågan, om hur ofta eleven söker ämnesstöd eller besöker lärverkstad eller studieverkstad har gjorts om för att passa in i samma format som övriga frågor. Svaren redovisas som ett snitt av svaren. Utöver frågan om ämnesstöd respektive huruvida skolarbetet är lätt, är det höga genomsnittliga svar på alla frågor.

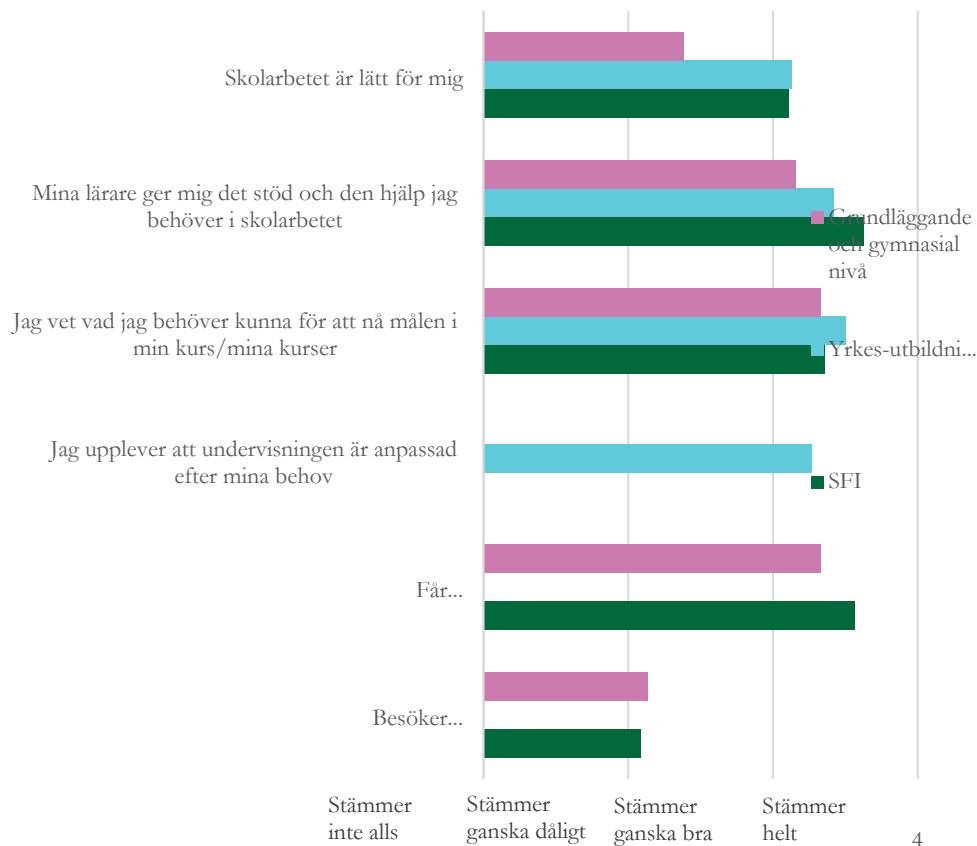

Diagram 1: Sammanställning av delar av elevenkät till eleverna på Komvux 2021. Vissa frågor och svar har omformulerats för att möjliggöra jämförelse av resultat. Alla elever har inte svarat på alla frågor och alla frågor har inte ställt till elever vid alla skolformer (grundläggande och gymnasial nivå, yrkesutbildning och SFI) N = 2 735 elever

Frågan om huruvida skolarbetet är lätt följs av en fråga kring vad eleverna upplever som svårt i sina studier. Eleven erbjuds svarsalternativ, eller alternativet ”annan anledning” där eleven får möjlighet att skriva svar i fritext. Verksamheterna erbjuder olika svarsalternativ, där sfi erbjuds färst antal alternativ. På grund av att det bara finns tre fasta alternativ får dessa svar en högre andel svar än från övriga skolformer, där svaret ”mina förkunskaper räcker inte” avviker. Antalet elever som svarat detta alternativ på sfi är dock lika högt som antalet elever som svarat ”studietempot är för högt” på grundläggande och gymnasial nivå.

Bland de elever som valt att ange en annan anledning i fritext anger eleven bland annat att hen har en diagnos eller att hen inte är nöjda med arbetssätten.

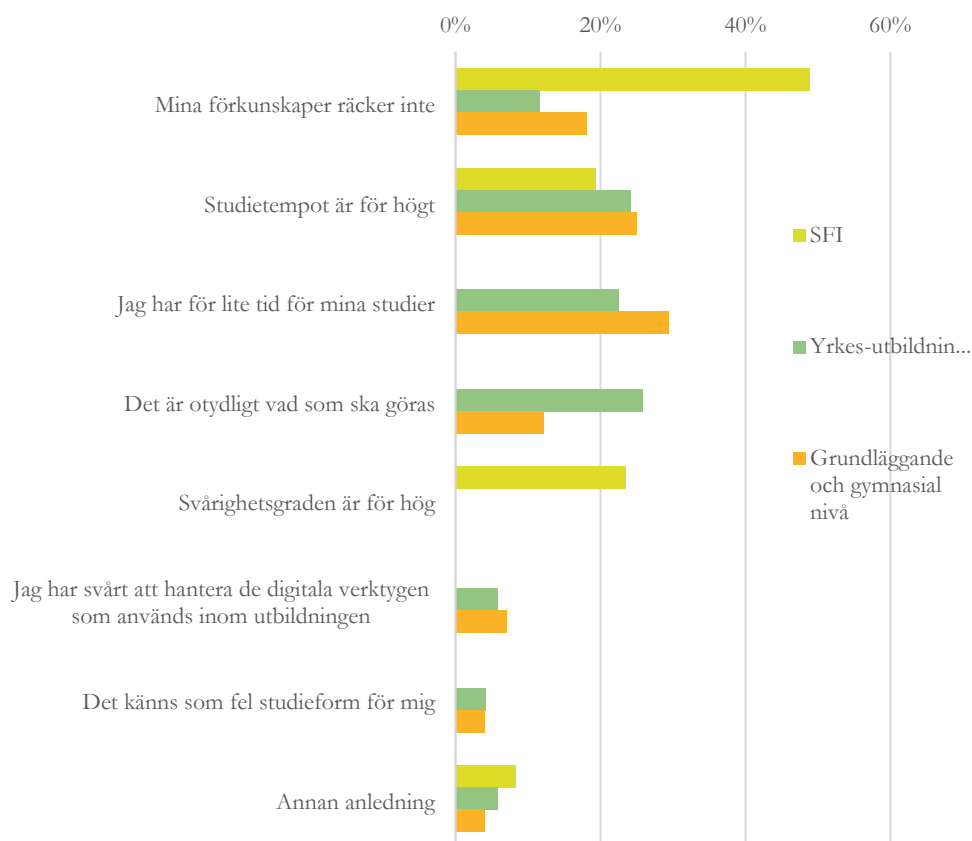

Diagram 2: Sammanställning av svaren på frågan "Vad är det som gör att du upplever studierna som svåra?" i elevenkät till eleverna på Komvux 2021. Alla elever har inte svarat på alla frågor och alla svarsalternativ har inte funnits tillgängliga för elever vid alla skolformer (grundläggande och gymnasial nivå, yrkesutbildning och SFI) N = 2 735 elever

I följande tre diagram presenteras elevernas resultat, det vill säga om de nått godkänt betyg, med ett jämförande perspektiv med andra kommuners vuxenutbildningar.

I diagram 3 visas kursdeltagare som studerar på grundläggande nivå. Här ligger Malmö stad precis på snittet när det gäller andel kursdeltagare med godkänt betyg, av alla som påbörjat kurser på denna nivå. Malmö stad ligger på 53 procent kursdeltagare som klarar sin kurs. I Kolada, där uppgiften hämtats, finns bara uppgifter för 2020 och 2021, men Malmö stads resultat försämrades 2021 i jämförelse med 2020. Även resultatet i Riket i stort försämrades dock mellan dessa år.

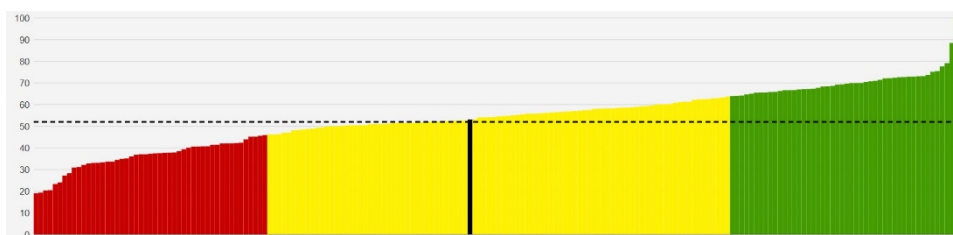

Diagram 3: Jämförelse: Kursdeltagare i Komvux i hela Sverige på grundläggande nivå som har avslutat med godkända betyg. Andel av de som påbörjat kurs (%). Varje lodrätt sträck är en kommun och det svarta lodräta strecket markerar Malmö stad. 2021. Källa: Skolverket genom Kolada

Diagram 4 visar kursdeltagare som studerar på gymnasial nivå. Eleverna klarar i snitt fler kurser på Komvux i andra delar av landet. I Malmö ligger andelen på 52 procent, vilket gör att kommunen har markerats som röd. Det innebär att det är en av de kommuner som har lägre resultat i jämförelse med andra kommuner. I Kolada, där uppgiften hämtats, finns bara uppgifter för 2020 och 2021, men Malmö stads resultat försämrades 2021 i jämförelse med 2020. Resultatet för riket i stort förbättrades dock under denna tid, vilket indikerar att yttre omständigheter troligen inte är den huvudsakliga orsaken till försämringen i Malmö.

Diagram 4: Jämförelse: Kursdeltagare i Komvux i hela Sverige på gymnasial nivå som har avslutat med godkända betyg. Andel av de som påbörjat kurs (%). Varje lodrätt sträck är en kommun och det svarta lodräta strecket markerar Malmö stad. 2021. Källa: Skolverket genom Kolada

Kursdeltagare på Komvux har lägre andel godkända resultat generellt i landet, än kursdeltagare som läser på grundläggande- och gymnasial nivå. Malmö stad ligger även i denna kategori som rödmarkerad, vilket innebär att kommunen är en av de kommunerna i landet med lägst resultat. Måttet gäller alla kursdeltagare som har påbörjat kursen, vilket gör att frekvensen av avbrott från kursen påverkar utfallet, då det är många avbrott från sfi. Sett enbart till kursdeltagare som har avslutat kursen, stiger Malmö stads andel godkända kursdeltagare från 19 procent, som visas i diagram 5, till procent. Malmö stad är även med detta mått en av de kommunerna i landet med lägst resultat för sfi. I Kolada, där uppgiften hämtats, finns bara uppgifter för 2020 och 2021, men Malmö stads resultat försämrades 2021 i jämförelse med 2020. Resultatet för

riket i stort förbättrades dock under denna tid, vilket indikerar att yttre omständigheter troligen inte är den huvudsakliga orsaken till försämringen i Malmö.

Diagram 5: Jämförelse: Kursdeltagare i Komvux i hela Sverige på SFI som har avslutat med godkända betyg. Andel av de som påbörjat kurs (%). Varje lodrätt sträck är en kommun och det svarta lodräta strecket markerar Malmö stad. 2021. Källa: Skolverket genom Kolada

5 Analys

De befintliga insatser som görs och de olika identifierade utvecklingsområden som verksamheterna har för avsikt att förbättra inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet bidrar till ökad likvärdighet och lika tillgång till utbildning för vuxna Malmöbor.

De generella insatserna från PS består av palett av aktiviteter och kontaktytor som är återkommande för varje skolenhet. Samtliga dessa aktiviteter ligger till grund för en likvärdig utbildning, lika tillgång till utbildning och utförs av team baserat på olika kompetenser som elevhälsan professioner består av inom vuxenutbildningen. Utfallet av insatserna har varierat i resultat där orsakssamband beror på flera faktorer.

I utvärderingar framträder behov av att specialpedagoger och kuratorer bör rikta sitt förebyggande och främjande arbete på gruppnivå. Dessa insatser stödjer lärare och skolpersonal att möta eleverna utifrån deras förutsättningar som stärker en mer likvärdig och individanpassad utbildning.

PS uppdrag är att rikta resurser dit de bedöms göra störst nytta. Det har påbörjats en analys på ledningsnivå för att följa upp hur väl detta sker. Den struktur och den metodik som har tagits fram för samarbetet med de externa leverantörerna ger en systematik för planering och uppföljning baserat på verksamheternas behov i förhållande till deras uppdrag. Systematiken har visat sig fungera med en tydlighet avseende vem som ansvarar för vad samt vad som ska utföras och i vilket syfte. Struktur och metodik bibehålls i vidareutvecklingen av samarbetet inom kombinationsutbildningarna. Mål och

metodik är desamma på ett övergripande plan och anpassas med hjälp av de tvärprofessionella teamen till varje enhets särart.

I statistiken går det att identifiera att elever som läser på grundläggande och gymnasial nivå upplever att studierna är svårare än vad elever som studerar andra utbildningsformer inom vuxenutbildningen anger. Även om eleverna anger att studierna är svåra, svarar de att de får den hjälp som de behöver. Eleverna på grundläggande och gymnasial nivå har även uppgett att den främsta orsaken till att de upplever sina studier som svåra är att de inte har tid för studierna. Det kan bero på var i livet de befinner sig när de bestämt sig för att ta tag i kurserna och att andra livsåtaganden prioriteras högre. Eleven kan vara i behov av att strukturera sin tid för att kunna hantera sina studier, i vilket fall ökat träning i studieteknik kan hjälpa eleven. Vilka behov som finns hos eleverna bör undersökas inom verksamheterna.

Alla har inte behov av ämnesstöd, men 40 procent av de svarande eleverna på grundläggande och gymnasial nivå uppger att de deltar vid ämnesstöd minst en gång i veckan eller varje gång det erbjuds. Den höga andelen som deltar på ämnesstödet indikerar att detta är en insats som möter ett reellt behov hos eleverna.

På frågan om vad det är som gör att eleven upplever studierna som svåra skiljer sig svaren mellan utbildningarna. Vid yrkesutbildningarna har flest andel elever angett att orsaken är att det är otydligt vad det är som ska göras. Svaren kan tolkas som att eleven uppfattar att det finns en otydlighet kring syftet och utförande av skoluppgifter. Det framgår inte hur lärarna inom de olika utbildningarna adresserar detta. Ett annat vanligt svar från elever på yrkesutbildningar är att studietempot är för högt. Det bör undersökas närmare vad i undervisningspraktikerna detta beror på.

Inom sfi kan eleverna läsa i tre olika spår, vilka har olika högst studietempo. Eleverna på sfi har bara fått tre alternativ att svara på denna fråga. Studietempot är det av alternativen som fått färst svar. Eleverna som läser sfi har i stället upplevt att orsaken till att kursen är svår, är att de har för låga förkunskaper. Orsakerna som ligger till grund för elevernas upplevelse behöver undersökas vidare.

Mycket få elever har uppgett fel studieform som en orsak till att de upplever studierna som svåra. Det kan indikera att eleverna inte upplever sin studieform som problematisk eftersom den tilldelade studieformen är i linje med deras

behov och att Komvuxs personal därmed har gjort en korrekt bedömning av elevens behov.

Sammanfattningsvis erbjuder Komvux Malmö en bred palett av stöd för eleverna. Detta för att kunna hjälpa alla elever nå ett godkänt betyg, oavsett stödbehov. Resultatanalysen visar dock att andelen godkända betyg är lägre i Malmö stad än i övriga landet. Trenden är dessutom nedåtgående jämfört med året innan. Det går inte att dra några slutsatser baserat på jämförelser mellan två år. Det är dock ett område som bör följas över tid för att möjliggöra utvärderingar av om de insatser som sätts in möter det stödbehov elever inom vuxenutbildningen har och om stödet därmed säkerställer likvärdigheten.

6 Avslutande diskussion

Arbetet med likvärdighet pågår inom många områden i Komvux Malmös verksamheter. Det sker ett aktivt arbete med likvärdighet när det gäller tillgång till utbildning och former för utbildning. Under året har ett arbete med ökad likvärdighet i ansöknings- och antagningsförfarandet inletts, vilket fortsätter 2023.

Nämnden stärker under 2022 och 2023 studie- och yrkesvägledningens roll i syfte att kontinuerligt ge elever möjlighet att utveckla sin valkompetens både i förhållande till utbildningsmöjligheter och till arbetsmarknad. Arbetet syftar till att tydliggöra studie- och yrkesvägledningens uppdrag, bidra till ökad likvärdighet i nämndens skolor samt möjliggöra en uppföljning av arbetet på huvudmannanivå

Nämnden har genomfört en riktad satsning inom det pedagogiska stödet i syfte att stärka stödet för och stötta elever med psykisk ohälsa som riskerar hög frånvaro. Satsningen har även inneburit en ökad bemanning och tillgänglighet av det pedagogiska stödets olika professioner, vilket långsiktigt bedöms ge goda effekter. I vissa av vuxenutbildningens verksamheter kan utvärderingar påvisa ett ökat besöksantal och nyttjande av PS insatser. Antalet kombinationsutbildningar har ökat vilket bedöms kunna leda till ökad grad av självförsörjning. Det har även skett en utökning av valideringar och prövningar av elevens kunskaper och kompetenser, vilket bidrar till en kortare studietid.

Det har skett en systematisk förflyttning där PS bedöms ha bidragit till en ökad likvärdighet och lika tillgång till utbildning för elever inom Malmö stads vuxenutbildning. Verksamheterna befinner sig olika långt i processen av att

planera och genomföra specifika insatsplaner. Detta medför att genomslaget av PS insatser ser olika ut i olika verksamheter.

Enligt skollagen ska det för varje elev upprättas en individuell studieplan inom både gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning. Elevens individuella studieplan är en central faktor för att följa upp progression och verksamhetens kvalitet speciellt inom bland annat vuxenutbildningen. Under 2022 kommer arbetet med individuella studieplaner att fortsätta med fokus på att utveckla processer, praktiker och samarbete mellan professioner. Bedömning och formativa arbetssätt är centrala aspekter kopplade till elevers progression. Arbetet med att utveckla likvärdighet inom bedömning och betygsättning fortsätter 2023 bland annat genom fokus på gemensamma kursplaneringar, auskultationer och sambedömningar.

Nämnden har anpassat den fysiska miljön inom bland annat Lärvox, har vidareutvecklat studieverkstaden inom sfi och genomfört att större satsning för att öka elevernas tillgång till moderna och kvalitativa digitala resurser, verktyg och system. Dessa åtgärder bedöms ha bidragit till en ökad likvärdighet vad gäller lokaler och utrustning.

Det har identifierats ett flertal framgångsfaktorer i vuxenutbildningens arbete där verksamheternas tidiga kartläggningar för snabbt insatta stödåtgärder betonas för likvärdigheten. Trots pandemins svårigheter och negativa effekter kan nämnden dock se att satsningen gett positiva kompensatoriska effektresultat där kompetensutveckling i användandet av digitala lärresurser skett och därmed en förflyttning i lärandet.